

Ohlédnutí za Stárnutím 2023, 6. ročníkem gerontologické mezioborové konference

Hana Horáková

Základní údaje o konferenci

Na počátku února 2023 proběhl již 6. ročník gerontologické mezioborové konference Stárnutí. Hlavním tématem tohoto ročníku byly otázky spojené s prodlužováním lidského života a stárnutím společnosti. Spolupřáteli byli již tradičně Alzheimer nadační fond (alzheimernf.cz), Pražská vysoká škola psychosociálních studií (pvspis.cz) a zapsaný spolek Neurotrend. Nově konference proběhla pod záštitou a v prostorách 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy (2. LF UK) (lf2.cuni.cz) a Fakultní nemocnice v Motole (FN Motol). Díky všem zúčastněným i zázemí 2. LF UK a FN Motol panovala po celou dobu velice příjemná a inspirativní atmosféra. Kdo se nemohl účastnit osobně, měl možnost připojit se online, neboť letos prvně byla konference uspořádána hybridní formou. Přítomno bylo 122 účastníků, z toho 46 prezentujících (spolu)autorů.

Program

Hlavním cílem konference je sdílení aktuálních poznatků akademických a vědeckých pracovníků, významnou součástí programu jsou již tradičně také výzkumné příspěvky studentů. Program tohoto ročníku byl obzvláště pestrý a bohatý, pocházející z celého širokého spektra oborů věnujících se tématu stárnutí. V průběhu dvou dní zaznělo pět zvaných přednášek, dvacet tři příspěvků přednesených v tematických blocích a čtyři postery.

Konference byla zahájena zvanou přednáškou **RNDr. Tomáše Petráska, Ph.D.** a **RNDr. Ivety Vojtěchové, Ph.D.** na téma „*Je amyloid passé? Aneb amyloidní hypotéza Alzheimerovy nemoci ve stínu podvodů*“. Ve své přednášce nás dr. Petráska a dr. Vojtěchová provedli podstatou kauzy francouzsko-amerického neurovědce Sylvaina Lesného, který byl v minulém roce obviněn ze závažné manipulace s výsledky svých studií věnovaných Alzheimerově nemoci. Věnovali se otázce relevance amyloidní hypotézy u pacientů s Alzheimerovou nemocí a vysvětlili, z jakého důvodu navzdory kauze Lesného patologické hromadění amyloidu v mozku stále představuje důležitý střípek celé kaskády patofyziologických dějů. Navázala zvaná přednáška **prof. MUDr. Jakuba Horta, Ph.D.** na téma „*Léčba Alzheimerovy nemoci – kde jsme a kam směřujeme*“. Prof. Hort ve své přednášce přehledně shrnul dnes standardně dostupné možnosti farmakologické terapie pro nemocné s Alzheimerovou nemocí a navázal přehledem moderních léků, které jsou právě testovány v klinických studiích. Hovořil o dosavadních nadějných výsledcích, ale i kontroverzích, které např. doprovázely schvalovací proces jednoho z těchto léků, či problémech s nežádoucími účinky. První den konference pak zakončila zvaná přednáška **Dr. Marie Teresy Ferretti**, která hovořila na další velmi aktuální téma „*Rozdílů mezi pohlavími u Alzheimerovy nemoci – coby brány k přesné medicíně*“ („*Sex And Gender Differences In Alzheimer – The Gateway To Precision Medicine*“). Tato přednáška proběhla v angličtině, do češtiny byla tlumočena MUDr. Julií Novákovou Martínkovou, která s Dr. Ferretti dlouhodobě výzkumně spolupracuje. V přednášce nás Dr. Ferretti seznámila se současným stavem poznání co do rozdílů mezi muži a ženami v oblasti biomarkerů, navrhování klinických studií, ale i vývoje digitálních technologií. Následně diskutovala, zda zavedení medicíny

citlivé na pohlaví má u Alzheimerovy nemoci potenciál zlepšit diagnostickou a prognostickou přesnost současných a budoucích biomarkerů a usnadnit objevování nových, na míru šitých léčebných postupů.

Druhý den konference zahájila **PhDr. Klára Daďová, Ph.D.** s přednáškou „*Pohybová aktivita seniorů v době post-covidové: guidelines versus realita*“. Dr. Daďová velice přehledně shrnula mezinárodní doporučení týkající se pohybové aktivity (nejen) v seniorském věku a vysvětlila oblasti, na které pravidelná pohybová aktivita blahodárně působí. Zastavila se u otázky adherence k pohybové aktivitě, představila velice zajímavé výsledky šetření, které se zabývalo změnou pohybových návyků seniorů vlivem pandemie covid-19, a diskutovala faktory podílející se na adherenci k dlouhodobé pohybové aktivitě. Poslední zvanou přednášku konference přednesl **Mgr. Marek Háša** na téma „*Tříštění tabu sexuality seniorů pomocí virtuálních střípků*“. Moderní technologie, včetně nástrojů virtuální reality, se v posledních letech staly jedním z ústředních bodů výzkumného zájmu nejen pro diagnostiku kognitivních poruch, ale také pro možnosti aktivizace seniorů. Obzvláště zajímavé mohou být tyto technologie pro seniory upoutané na lůžko. Mgr. Háša ve své přednášce představil teoretická východiska, na nichž se svým týmem stavěli při přípravě materiálů k citlivému a bezpečnému naplňování jedné ze základních lidských potřeb, duševní stránky sexuality. Provedl nás zkušenostmi prvních probandů s virtuálními zážitky nástroje Kaleido a nastínil další plánované kroky jeho vývoje.

Na témata zvaných přednášek pak navazovaly i tematické bloky. První tematický blok byl věnován otázce **časně neuropsychologické diagnostiky Alzheimerovy nemoci**. Tým Kognitivního centra v jednotlivých příspěvcích hovořil o nových metodách, jejichž využití v klinické praxi lze v blízké době očekávat. Představena byla pilotní data z adaptace 3. verze mezinárodně uznávané baterie Uniform Data Set, dále pilotní data zkoumající diskriminační potenciál nových náročných testů paměťové vazby pro odlišení pacientů s paměťovým deficitem alzheimerovské a nealzheimerovské etiologie a psychometrické charakteristiky nového nástroje k hodnocení subjektivně referovaných kognitivních stížností. Ohlas publika vzbudila přednáška doc. MUDr. Martina Vyhňálka, Ph.D., který ve své přednášce přednesl tipy, jak lze podpořit proces úspěšného stárnutí.

Dalším stěžejním tématem, které provázelo celou letošní konferenci, byly **moderní technologie a jejich využití v prevenci, diagnostice či aktivizaci seniorů**. Velice úspěšná byla přednáška MUDr. Jana Pavlíka, MBA, který představil novou aplikaci Terrapino. Cílem této aplikace je ověřit hypotézu, že kombinace fyzické aktivity a kognitivní aktivizace představují protektivní faktory a hrají roli v oddálení nástupu příznaků Alzheimerovy nemoci. Aplikace je v současné době k dispozici zdarma ke stažení, její uživatelé jsou motivováni k fyzické aktivitě i kognitivním cvičením a následně budou tato data využita k ověření výše uvedené hypotézy. Cíle aplikace Terrapino jsou však širší a autoři předpokládají její další vývoj směrem k telemedicínským modulům, včetně modulu pro klinické hodnocení nových léků.

Z příspěvků dotýkajících se tématu moderních technologií by měl být zmíněn také příspěvek, v němž bylo představeno využití virtuální reality (nejen) v domovech pro seniory. Mgr. Věra Suchomelová, Th.D. publikum seznámila s nástroji, které s týmem vytvořili pro kognitivní aktivizaci seniorů, jež jsou hybně limitováni a nemají již možnost sami cestovat po oblíbených místech. Na ukázkách videí z tréninku seniorů za pomoci aktivizačního pracovníka názorně ukázala, které z připravených nástrojů byly dobrovolnicemi šetření nejlépe přijímány. Na základě toho s týmem

připravili metodiku, kterou mohou využít další domovy pro seniory při zavádění aktivizačních cvičení za pomoci virtuální reality.

S tématem kognitivní aktivizace byl úzce propojen další tématický okruh, a to **pohybová aktivita a další volnočasové aktivity seniorů**. Z příspěvků vyplynulo, jak je oblast pohybové aktivity široké téma, jaká specifika jeho zkoumání napříč různými skupinami pacientů/klientů představuje i jaké metodologické nástrahy s sebou retro- i prospektivní zkoumání pohybové aktivity (nejen) u seniorů nese. Zajímavý příspěvek představující předběžné výsledky souvislosti mezi životním stylem a konceptem tzv. SuperAgingu pocházel z dílny výzkumného projektu COSACTIW – Kognitivní superaging u fyzicky aktivních žen. COSACTIW je v pořadí druhým výzkumným projektem, který se v našem prostředí věnuje tématu SuperAgingu a faktorů, které by mohly k procesu úspěšného stárnutí přispívat. Domnívám se, že i v dalších ročnících konference se můžeme těšit na zajímavé a cenné poznatky z tohoto projektu.

Další významným tématem, které bylo v rámci letošního ročníku otevřeno, se dotýkalo tématu **krizí v seniorském věku**, a to z perspektivy integrovaných záchranných systémů i z perspektivy sociologické. V úzké vazbě k tomu pak zazněl příspěvek ve formě kazuistiky z denní praxe advokátky. Skrze tyto příspěvky se posluchači dostali k **forezním otázkám**, které se otevírají v situaci zjištění týrání pacienta (nejen s Alzheimerovou nemocí). Právě příspěvek z denní praxe advokátky diskutující ochranu patientských práv vzbudil v publiku velký zájem, posluchači si mohli odnést celou řadu praktických poznatků do své klinické praxe.

V závěru by nemělo být opomenuto téma **role geriatra v péči o pacienta v seniorském věku**. MUDr. Božena Jurašková, Ph.D. hovořila o poslání geriatricke jako jedné z dosud spíše opomíjených lékařských odborností, jejíž význam však nejen s ohledem na stárnutí populace nabývá. Podporou k tomu rovněž je pilotní projekt na podporu geriatrických ambulancí, který probíhá ve spolupráci České gerontologické a geriatrické společnosti ČLS JEP a Alzheimer nadačního fondu a díky podpoře Abakus – nadačního fondu zakladatelů Avastu. Dr. Jurašková vysvětlila možnosti a vhodnost spolupráce geriatrů s dalšími lékařskými i nelékařskými odbornostmi.

Na konferenci zazněly další velice zajímavé příspěvky kolegů, které zde nebyly specificky zmíněny. Zájemcům o bližší seznámení se s příspěvky celé konference lze doporučit videozáznamy, které jsou zveřejněny na YouTube kanálu konference (odkaz níže). Celkově lze shrnout, že program letošního ročníku konference byl velice pestrý a bohatý. Znovu nám připomněl cennost a důležitost mezioborové spolupráce pro pochopení mechanismů stárnutí i hlubší pochopení nemocí stáří. Právě zkoumání a vzdělávání se v mezioborových tématech může být cesta, jak zkvalitnit nejen terapeutické postupy u rozpoznávaných onemocnění, ale také vnímání života ve stáří ve společnosti obecně.

Výstup konference – recenzovaný sborník

V současné době probíhá recenzní řízení rukopisů – článků dodaných k prezentovaným příspěvkům. Rukopisy, které úspěšně projdou recenzním řízením, budou publikovány v elektronickém konferenčním sborníku. Vydání sborníku je předpokládáno na léto 2023. Poté bude zažádáno u agentury Clarivate o jeho **indexaci na Web of Science**. Tato indexace se u prvních čtyř sborníků Stárnutí zdařila, u sborníku z 5. ročníku je indexace v procesu.

Ceny udělené v rámci konference a vítězové soutěže

V rámci konference byla Alzheimer nadačním fondem (ANF) vyhlášena soutěž o nejlepší originální příspěvky zpracovávající téma související s Alzheimerovou nemocí či příbuznými tématy. Soutěžily všechny aktivní příspěvky mimo zvané řečníky. O cenách pro nejlepší přednášku každého dne a poster hlasovali účastníci konference. Vítězové byli oceněni v závěru události.

Cena za nejlepší přednášku prvního dne konference:

Jan Pavlík & Tomáš Přáda:

Terrapino – nová aplikace v oblasti prevence a výzkumu Alzheimerovy nemoci

Cena za nejlepší přednášku druhého dne konference:

Věra Suchomelová & Renata Tetourová:

Využití virtuální reality (nejen) v domovech pro seniory

Cena za nejlepší poster:

Simona Krakovská & Petra Brandoburová:

Subjektivny kognitivny pokles v kontexte afektivnych a osobnostnich faktorov

Poděkování

Poděkování patří celému organizačnímu výboru, díky kterému mohla událost proběhnout ve velmi profesionální a inspirativní atmosféře. Jmenovitě **PhDr. Haně Georgi, Ph.D.**, která je rovněž předsedkyní vědeckého výboru a zakladatelkou konference Stárnutí, dále **Mgr. Šárce Kovandové**, ředitelce Alzheimer nadačního fondu, **Ing. Martě Vankové** a **PhDr. Jindřišce Kotrlové**. Poděkování patří také **Alzheimer nadačnímu fondu** za finanční podporu a **prof. MUDr. Jakubu Hortovi, Ph.D.**, čestnému předsedovi vědeckého výboru za jeho záštitu. V neposlední řadě patří poděkování panu **Akramu Georgi**, který se postaral o fotodokumentaci celé události, a **Amelii Ponomareve** a **Simoně Kolkové**, jež se staraly o hladký průběh registrace.

Důležité odkazy:

Webové stránky konference:

- <https://konferencestarnuti.cz/>

Podrobný program a abstrakta:

- https://konferencestarnuti.cz/files/Starnuti_2023_program_abstrakt.pdf

Videoprezentace příspěvků:

- <https://www.youtube.com/@konferencestarnuti2945/videos>

O autorce:

Mgr. Hana Horáková, Ph.D. pracuje jako klinický a výzkumný psycholog a neuropsycholog na Neurologické klinice při 2. lékařské fakultě Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnici v Motole. Výzkumně se zde dlouhodobě zabývá subjektivními a objektivními neuropsychologickými markery časných stádií Alzheimerovy nemoci v rámci České studie stárnutí mozku (CBAS). V rámci konference Stárnutí 2023 byla členkou vědeckého výboru a prezentující autorkou jednoho z příspěvků.

Kontakt: hana.horakova2@lfmotol.cuni.cz

Horáková, H. (2023). Ohlédnutí za Stárnutím 2023, 6. ročníkem gerontologické mezioborové konference. *E-psychologie*, 17(1), 42-46. <https://doi.org/10.29364/epsy.465>